

VIII.

***Revers von Hans Joseph Lenckhowitschen
umb die haubtmannschaft Veldes***

[Obligacijsko pismo Janeza Jožefa Lenkoviča
ob prevzemu gospostva Bled]

Avtor: Janez Jožef Lenkovič

Kraj: Bled

Datum: 22. maj 1574

**Hramba: ARS, SI AS 721, Gospostvo Bled,
Dominicalia, listine, fasc. 6**

7
Kellers von Samt Joseph Lenckhortschen
umb die hauptmannschafft Seldes
De Anno 1574.

221/1574

Num. 19.

ad Litt. A.

H. j.

Transkripcija odlomka

[...] Ich, mergemelter Hans Joseph Lenckhowitsch, solle und wille auch insonderheit jederzeit der alten waren, catholischen, römischen cristenlichen religionordnung und gebreuchen anhengig sein und darbey bleiben, auch mein gesyndt und diener, dergleichen auch ir hochfurstlich Genaden herrschaft Veldes underthonen sovil immer müglich mit ernst dahin halten und den einreisenden verführischen newen sectischen leern khain stat oder raum geben zue lassen noch gestatten. Wovern ich aber von der waren catholischen religion (des man sich aber nit versieht) abfielle, so soll ich der haubtmansschaft prinuirt [?] und entsezt werden, desgleichen auch weil ir hochfurstlich Genaden wolgemelten freyherrn zu Auersperg (ausser der religion), mit allen genaden vorder gewegen, so soll und will ich dem wolgedachten freyherrn zu Auersperg (wovern er sambt seinem eegemahl und khinder von den sectischen glauben abfüelle und sich zu den alten waaren catholischen glauben in der zeit bekherten), gegen erlegung des hernach begriffnen phandtschillings gemelter haubtmansschaft und herrschaft Veldes abzutreten und ime, freyherrn, dieselb einzeraumen, hiemit schuldig und verpunden sein. [...]

Komentar

Reformacijsko gibanje se je na območju blejskega gospostva okrepilo s prihodom protestanta Herbarda barona Auersperga (1528–1575), ki je leta 1558 pridobil gospostvo v zakup od briksenske škofije. Na širjenje protestantizma na Kranjskem je pomembno vplival tudi blejski župnik in protestant Krištof Fašang († 1580), ki je na Bledu že pred Herbardovim prihodom med letoma 1548 in 1560 kot eden prvih širil protestantizem in tako pridobil številne privržence. Na prizadevanje briksenskega škofa so deželno knežje oblasti leta 1572 prvič pregnale Fašanga, ki se je s podporo Herbarda vrnil na Bled, kjer je kot predikant deloval do leta 1573, ko je bil dokončno izgnan. Širjenje protestantskega nauka v blejskem gospostvu je privedlo do ukrepanja in odločitve briksenskega škofa Krištofa Modruškega (1542–1578), da ne obnovi pogodbe s Herbardom in izbere novega zakupnika. Herbardu pri tem niso pomagali niti sorodstvena vez in dobri odnosi s svakom Janezom Tomažem baronom Spaurom (1578–1591), briksenskim pomožnim škofom, škofom koadjutorjem. Škof je za naslednika izbral Janeza Jožefa Lenkoviča (†1580) – verjetno najstarejšega sina slavnega vojskovodje Ivana Lenkoviča (†1569) – ki je za razliko od svojega mrzlega strica Herbarda veljal za prepričanega katolika ter je ostro in odločno nastopil proti reformacijskemu gibanju.

Obligacijsko pismo o zakupništvu in prevzemu gospostva je bilo sklenjeno na Bledu 22. maja leta 1574. Poleg standardnih form, ki sestavljajo takšna obligacijska pisma, so v predstavljenem dokumentu posebej poudarjene predvsem tiste točke, ki so veljale kot povod in vzrok za pritožbe nad Herbardom ter prekinitev zakupništva z njim. Lenkovič se v dokumentu obvezuje, da bo ustrezno upravljal blejsko gospostvo z vsemi pripadajočimi pravicami, dohodki in zemljišči, vestno izpolnjeval vse dolžnosti, finančne in davčne obveznosti ter celo, da bo osebno prebival na blejskem gradu in ga vzdrževal. Prav tako se zavezuje, da se na območju gospostva brez vednosti in dovoljenja briksenske škofije ne bo vpletal v vojaške spopade. V pričujočem delu dokumenta je

poudarjena Lenkovičeva zvestoba katoliški veri in obveza, da v času zakupništva v gospostvu ne bo dovolil širjenja in podpiranja »vsiljivih in zapeljivih novih sektaških nauk«, kot je zapisano v odlomku. V dokument je vključena tudi klavzula, da bi bil Lenkovič, če bi opustil katoliško vero, nemudoma odstavljen in bi izgubil položaj zakupnika. Nakazana je celo možnost, da bi se blejsko gospostvo lahko ponovno vrnilo v zakup Herbardu pod pogojem, da bi se le-ta skupaj z ženo in potomci vrnil h katoliški veri.

Herbard si je vse do smrti leta 1575 v bitki pri Budačkem vztrajno prizadeval ponovno pridobiti blejsko gospostvo in ga ohraniti v zakupu. Neuspešno je predlagal menjavo za svoje tirolsko gospostvo Langenmantel in ga celo poskusil odkupiti od škofa. Ana Marija baronica Thurn-Valsassina, s katero je imel Lenkovič dva otroka, je po njegovi smrti v Gradcu leta 1580 kot zakupnica ostala na Bledu vse do leta 1592, ko je zakupništvo nad gospostvom za čas do leta 1597 prevzel Žiga Thurn († 1601).

Lucija Pečnik

Literatura

Gornik, Franc, *Bled v fevdalni dobi* (Bled 1967).

Preinfalk, Miha, *Auerspergi – Po sledih mogočnega tura* (Ljubljana 2005).

Preinfalk, Miha, *Plemiške rodbine na Slovenskem – 16. stoletje – Del 1, Od Barbov do Zetschkerjev* (Ljubljana 2016).

Vidic, Marko (ur.), *Blejski grad – 1000 let prve omembe* (Bled 2011).

Wallner, Julius, Herbard von Auersperg und die Veldeser Herrschaft, mit 12 Beilagen, *Mittheilungen des Musealvereines für Krain* 2 (1889) 149–262.

Žabota, Barbara, Razvoj protestantizma na slovenskih ozemljih briksenske in freisinške škofije, *Blaznikov zbornik – In memoriam Pavle Blaznik* (Ljubljana 2005) 147–154.

Žabota, Barbara, Reformacija in protireformacija na Zgornjem Gorenjskem, *Kronika* 64 (2016) 441–450.